מחוון למורה

מחוון: שרי והגר: "ותענה שרי ותברח מפניה"

1. שרי: "בֹּא־נָא אֶל־שִׁפְחָתִי, אוּלַי אִבָּנֶה מִמֶּנָּה", "חֲמָסִי עָלֶיךָ"; רצון לבן, אחר כך עלבון וכעס. אברם: "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם, לְקוֹל שָׂרָי", "עֲשִׂי־לָהּ, הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ"; הסכמה ואחר כך הימנעות מהתערבות. הגר: "וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ", "וַתִּבְרַח מִפָּנֶיהָ", "אַתָּה אֵל רֳאִי"; גאווה, פחד והקלה.
2. ההריון שינה את מעמד הגר: היא כבר לא רק שפחה אלא אם הבן העתידי, ושרי העקרה נראתה בעיניה נמוכה ממנה.
3. שרי המעבירה את הגר המצרית מעונה; אחר כך המצרים יענו את בני אברהם. הרמב"ן קושר ביניהם: בגלל העינוי נולד ישמעאל "לְעַנּוֹת זֶרַע אַבְרָהָם וְשָׂרָה". כל הסבר של "מידה כנגד מידה" או מעגל היסטורי מתקבל.
4. הרמב"ן קובע שזה חטא ("חָטְאָה אִמֵּנוּ") וכולל גם את אברהם, ומצביע על תוצאה היסטורית. הרד"ק מתאר את המעשה ("עָשְׂתָה עִמָּהּ יוֹתֵר מִדַּאי") ושופט אותו לפי מידות: לא מוסר ולא חסידות.
5. ישמעאל: "כִּי־שָׁמַע ה' אֶל־עָנְיֵךְ"; אל ראי: אל הרואה. ה' שומע ורואה את סבלו של החלש, גם של שפחה בורחת במדבר.
6. שרי מאשימה את אברם שהתפלל רק על עצמו ולא עליה, ושהוא שותק כשהיא מושפלת. עמדה מנומקת מתקבלת.
7. תשובה טובה: שרי מענה את הגר (ו, רמב"ן ורד"ק); אברם לא מתערב ("עֲשִׂי־לָהּ, הַטּוֹב בְּעֵינָיִךְ", הרמב"ן מבקר גם אותו); הגר "וַתֵּקַל גְּבִרְתָּהּ בְּעֵינֶיהָ"; מנגד, לכל אחת מן הדמויות יש גם צד מובן. ניקוד מוצע: שלוש הדמויות 9, שני פירושים 7, סיכום 4.

פרשנות מסומנת כפרשנות (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, רד"ק וספורנו מתוך ספריא). נוסח הפסוקים ממכון ממרא; שם ה' מובא בכתיב ה'. ממלכתי: סיפורי אברהם (בראשית יב-כה) נלמדים בחטיבה העליונה בלימודי התנ"ך (קריאה צמודה, ניתוח ספרותי ודיון ערכי); יש לבדוק מול תכנית הבגרות העדכנית ובחירת בית הספר. חמ"ד: לימוד חומש עם פרשנים (רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, רד"ק, ספורנו); הפרשנות מסומנת כפרשנות. יש לבדוק מול התכנון השנתי של בית הספר.